

Ineffektiv etableringsprocess med långa handläggningstider hos statliga myndigheter – en fråga för SKR

Förslag till beslut

Förslag till beslut: Socialnämnden beslutar att:

- med stöd av SKR driva frågan om ineffektiv etableringsprocess och långa handläggningstider hos statliga myndigheter, Skatteverket, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen.

Beskrivning av ärendet

Viktiga utgångspunkter

Bosättningslagen infördes i mars 2016 och innebär att alla kommuner blev skyldiga att efter anvisning från Migrationsverket ta emot och ordna bostad till nyanlända. Tidigare krävdes en överenskommelse mellan staten och kommunen. Mottagandet var då ojämnt fördelat mellan kommunerna och det fanns för få platser att flytta till för dem som beviljats uppehållstillstånd.

Anvisningar till kommuner ska i första hand omfatta:

- 1) Kvotflyktingar med uppehållstillstånd
- 2) Nyanlända med uppehållstillstånd som vistas vid Migrationsverkets anläggningsboenden

Det är Länsstyrelsen som ansvarar för fastställande av antalet nyanlända som ska anvisas till respektive kommun under ett visst år – s.k. kommunal.

Enligt *Lagen om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare* har olika myndigheter olika roller vad gäller de nyanländas etablering.

Arbetsförmedlingens roll är att samordna etableringsinsatser enligt denna lag, att vara stödjande och pådrivande i förhållande till berörda parter samt att upprätta en individuell plan med insatser för att underlätta och påskynda den nyanländes etablering (etableringsplan).

Länsstyrelsernas roll är att främja samverkan mellan berörda kommuner och myndigheter, företag och organisationer som anordnar aktiviteter för nyanlända.

Kommunens roll är att se till att nyanlända erbjuds samhällsorientering.

Etableringsplanen ska utformas tillsammans med den nyanlända och i samverkan med berörda kommuner, myndigheter, företag och organisationer.

Planen ska minst innehålla:

1. kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (SFI)
2. samhällsorientering, och
3. aktiviteter för att underlätta och påskynda den nyanländes etablering i arbetslivet

Hörby kommun har fattat beslut om att införa integrationsplikt för nyanlända som i korta drag innebär att:

- Nyanlända ska från dag ett i kommunen acceptera en plan för att uppnå anställningsbarhet
- Kommunala bidrag ska bara betalas ut om planen genomförs som tänkt
- Individen ska göra framsteg i SFI samt genomgå godkänt resultat på en kurs i samhällsorientering
- Varje nyanländ ordnar eget boende inom etableringsperioden

Analys och förslag

Det är Länsstyrelsen som ansvarar för fastställande av antalet nyanlända som ska anvisas till respektive kommun under ett visst år – s.k. kommuntal.

Kommuntal för Hörby kommun 2021 är 16 nyanlända. Samma kommuntal har fastställts för 2022, dvs. 16 nyanlända.

Under 2021 har Hörby kommun tagit emot 23 nyanlända (12 vuxna och 11 barn). Det är 7 individer som avser 2020 års mottagande.

Hörby kommun konstaterar att det har skett en avsevärd försämring gällande de statliga myndigheternas handläggningstider som har lett till en ineffektiv etableringsprocess för de nyanlända.

Detta manifesteras i följande:

- Utredning om försäkringstillhörighet hos Försäkringskassan kan ta 6 till 8 månader. Utan försäkringstillhörighet har inte de nyanlända rätt till olika statliga ersättningar såsom bostadsbidrag, barnbidrag, etableringsersättning, föräldrapenning m.m. Detta gör att tiden i ”glappet” förlängs och medför kommunens ökade kostnader för initialt ekonomiskt bistånd.
- Folkbokföring hos Skatteverket för att få svenskt personnummer kan ta upp till 18 veckor (nästan 5 månader), sedan tar det ytterligare två till tre veckor att skaffa ID-kort.

- Det är bristfälliga inskrivningsrutiner hos Arbetsförmedlingen, då registrering och inskrivning av nyanlända måste ske digitalt. Nyanlända klarar inte detta utan hjälp från kommunens flyktingsamordnare.
- Arbetsförmedlingen följer inte upp de nyanlända utveckling
- Nyanländas etableringsplaner är bristfälliga och de flesta läser SFI under hela etableringsperioden. Detta leder till att färre nyanlända blir självförsörjande via arbete och studier under etableringsperioden, vilket innebär ökade kostnader för initialt ekonomiskt bistånd.

För en nyanländ kvotflyktingfamilj tar det numera ca 7 månader att få igång sina ersättningar och bli självförsörjande jämfört med 3-4 månader som det har tagit innan för en jämförbar kvotflyktingfamilj.

Med hänvisning till ovan kan konstateras att den s.k. etableringsreformen inte fungerar som det har varit tänkt från början. Orimligt långa handläggningstider hos Skatteverket och Försäkringskassan samt bristfälliga etableringsplaner hos Arbetsförmedlingen leder till en kostnadsövertäckning på Hörby kommun. De statliga ersättningarna i form av schablonersättning och initialt ekonomiskt bistånd är orimligt låga utifrån de nya förutsättningarna.

Hörby kommun är i behov av att med stöd av SKR driva frågan om ineffektiv etableringsprocess och långa handläggningstider hos statliga myndigheter, Skatteverket, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen.

Förvaltningens förslag till beslut

Förslag till beslut: Socialnämnden beslutar att

- med stöd av SKR driva frågan om ineffektiv etableringsprocess och långa handläggningstider hos statliga myndigheter, Skatteverket, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen.

I tjänsten,

Hörby, 2021-12-28

Branislav Nikolic
Enhetschef
Arbete och Försörjning
Tel: 0415- 37 80 49
Mobil: 0723-79 39 89
branislav.nikolic@horby.se

